

PABIRCI.

„JOŠ ŽIVI STARI BOG“.

Napoleon I. reći će jednog dana Piju VII., koga je držao zarobljena u Fontainebleau-u: „Zaista je čudno: svi se evropski vladari pokoravaju mojim zapovijedima, svi se sagiblju pred mojim pobjedničkim oružjem, tek jedan starac, moj sužanj, odbija moje prijateljstvo. — Vaše bi mi prijateljstvo bilo drago, no vi zahtijevate nešto nepravedno. — Kad odbijate moje prijateljstvo, osjetit ćete moju mržnju. — Veličanstvo, ja stavljam vaše prijetnje do nogu propela, a brigu za moju stvar prepuštam Bogu. — Nerazumna li zanosa! — Care, štitite! Još živi stari Bog! On će vas skršiti, kad se mjera napuni.

Dvadeset godina poslije reći će Napoleon, sužanj na Svetoj Jeleni, mladu dvorjaniku, koji je bio svjedok historičkog prizora u Fontainebleau-u: „Sjećaš li se Pija VII. i njegova proroštva?“ — Sjećam, Veličanstvo! Još živi stari Bog. On će vas skršiti. — „Papa nije bio kriv prorok. Mog žezla nijesu slomili ljudi nego Bog.“ — Dobro je sjetit se ove anegdote u doba, gdje fanatici kušaju oboriti zgradu Kristovu.

M. V

MOŽE LI BOG SVE.

U Bogu možemo razlikovati dvojaku svemoćnost: 1. apsolutnu (potentia absoluta), po kojoj Bog može sve, što u sebi ne krije nutarnje protivnosti. Na pr. Bog bi mogao nekomu za volju učiniti svaki dan sto čudesa kroz cijeli njegov život; u tom po sebi nema ništa, što bi nadilazilo moć Božju, jer se pojmovi sadržani u spomenutoj rečenici među se ne kose ili jedan drugog ne isključuju. Nasuprot Bog ne može učiniti „okrugle četvorine“, jer se „okru-

gao“ i „čtetvorina“ isključuju, pa je „okrugla četvorina“ u pravom smislu nesmisao, stvar u sebi nemoguća. — 2. Bog zapravo djeluje samo s urednom svemogućnošću (potentia ordinata) t. j. on čini samo ono, što je u skladu s ostalim njegovim svojstvima, napose s njegovom mudrošću i pravednošću. Mi možemo, kako rekosmo, zamisliti, da Bog nekome za volju čini svaki dan 100 čudesa, ali on toga činiti ne će, jer bi to bilo nerazumno. U tom, što Bog ne može da učini nešto nerazumno, jest jedna odlika i velika savršenost, pa bi Bog prestao biti Bogom, kad bi mogao da učini nešto nerazumno.

M. V.

PAPINSTVO.

Protestant Macaulay veli o njemu: „Nema na ovoj zemlji djela nit ga je bilo, koje toliko zaslužuje, da se istražuje kao rimo-katolička Crkva. Povijest ove Crkve spaja dva velika doba civilizacije, stari i novi vijek. Nema ustanove u Evropi, koja bi nas vodila u vremena, kad se iz panteona dizaše dim žrtava, a žirafi i tigri skakahu u amfiteatru. Najponosnije su kraljevske porodice prema dugome nizu rimskih papa tek od jučer... U Arapa ima priča, da su gizešku piramidu sazdali pretpotopni kraljevi, a da nije nijedno drugo ljudsko djelo do jedino ova piramida podnijela bijes valova. To je i sudbina papinstva. Velika ga je poplava zakopala, no najdublji mu temelji ostaše netaknuti, pa kad vode spadoše, pojavi se ono jedino ispod ruševina jednog minolog svijeta na svijetlo bijeloga dana“. [*Edinburgh Review* 1840. Gl. Deimel Citaten-Apologie (1902) 112].

M. V.

RABINDRANATH TAGARE O EVROPI.

Rabindranath Tagare je uvjeren, da je sebični nacionalizam najgori izum Zapada. „Ideja narodnosti je najjače sredstvo samoobmane, što ga je čovjek izmislio. Nje-

govim utjecajem može čitav jedan narod da sistematski oživotvori program najkrutije sebičnosti, a da pri tome ni najmanje ne bude svijestan, da je počinio moralno zlo. Ljudska kultura morala bi se sazdati na drugim temeljima: na čvrstoj osnovi zajedničkog društvenog djelovanja“. Rabindranath veli, da je zadaća istočnih mislilaca da nadu put tome cilju. Svjetski rat, koji je dokazao ništavilo evropske kulture, morao bi barem Aziju opametiti. „Mi, koji smo bez narodnosti, čije su glave pognute u prali, možemo reći, da je ovaj prah svetiji, nego li su opeke, koje tvore ponosni toranj moći, zato, jer onaj je prah prožet životom, ljepotom i uzvišenosti . . . A mi se nadamo, da će nas čovječanstvo potražiti onda, kad moć bude posramljena sašla sa svoga prijestolja, ustupivši mjesto ljubavi, da ljudsku povijest pročistimo i da blagosiljući ulijemo rodnost u pogaženi prah stoljeća“*). Zaista, gorke riječi jednog Azijca o onoj Evropi, koja se odvrtila od Krista i ljubavi njegove.

Ivo Merz, stud. phil.

KNJIGE I ČASOPISI.

Uebungen des Geistes zur Gründung und Förderung eines heil. Sinnes und Lebens. Von Bischof J. M. Sailer. 2-3. izd. Freiburg (Herder) 1919. Cijena M. 5.50; kart. M. 7.

Sa odljeta našeg vajja da češće stresemo prašinu, koja na nj pada. I na dušu našu padne često dosta prašine, pa ju je od potrebe stresti. To se u-j-adikalnije i najuspješnije obavi prigodom duhovnih vježba. Godišnje duhovne vježbe od velike su potrebe ne samo za svećenike, nego i za svjetovnjake. Za tu će zgodu veoma dobro doći spomenuta knjiga učenog biskupa Sailera izdana po treći put od zaslužne Herderove knjižare. U njoj su iznešena razmatranja, koja lijepo odgovaraju potrebama naše duše u današnjim vremenima, pa će bez sumnje mnogome pomoći da obnovi duh

„Neues Reich“ (Br. 52. od 28. IX. 1919.).